

Kiteen kaupunki
kitee@kitee.fi

Viite: Kiteen kaupungin lausuntopyyntö 30.10.2024

Lausunto Kiteen Pyhäjärven rantaosayleiskaavan muutoksen ehdotuksesta

ASIAN KUVAUS

Kiteen kaupunki pyytää Pohjois-Karjalan ELY-keskukselta lausuntoa Kiteen Pyhäjärven rantaosayleiskaavan muutoksen ehdotuksesta.

Kaavamuutoksen tarkoituksena on mahdollistaa Karjalan radan Syrjäsalmen uuden ratasillan rakentaminen noin 45 metriä nykyistä sijaintipaikkaa lännemmäs. Samalla ratalinjausta on muutettava vastaavasti. Sillan sijaintipaikka ja ratalinjaus eivät ole alueella voimassa oleva oikeusvaikutteisen Pyhäjärven rantaosayleiskaavan mukaisia. Muutosta koskevan ratasuunnitelman laatiminen on käynnissä.

Ratalain (110/2007) 10 §:n mukaan rautatien rakentamista koskevan ratasuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan. Laadittavan ratasuunnitelman hyväksyminen edellyttää Pyhäjärven rantaosayleiskaavan muuttamista Syrjäsalmen kohdalla. Kaavamuutos on tarkoitus tehdä nopealla aikataululla. Hyväksymiskäsittely on ajoitettu vuoden 2024 lopulle.

LAUSUNTO

ELY-keskus on antanut saman kaavahankkeen käynnistysvaiheesta lausunnon Kiteen kaupungille 27.9.2024 (POKELY/1100/2024) ja samaan rathankkeeseen liittyvän lausunnon ratasuunnitelmasta Väylävirastolle 22.8.2024 (POKELY/543/2019). Valtaosa asioista, joihin kaavahankkeessa on syytä kiinnittää huomiota tai selvittää, on käsitelty ratasuunnitelmaa koskevassa lausunnossa ja selvitetty ratasuunnittelun yhteydessä. Ratasuunnitelmaan sisältyviä selvityksiä voi hyödyntää kaavatyössä eikä lisäselvitystarpeita ole nähtävissä, lukuun ottamatta 400 kV:n pääsähkölinjau, johon palataan tuonnempana.

27.11.2024

Tässä lausunnossa kiinnitetään huomiota asioihin, jotka vaativat edelleen huomiota kaavahankkeen yhteydessä. Näitä ovat siltahankkeen laaja merkitys koko maakunnalle, Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040:een (2020) sisältyvän 400 kV:n voimajohtovarauksen huomioiminen, siltahankkeen maisemavaikutusten kuvaaminen ja tähän liittyvä maamassojen käsittely sekä kaavaa koskevan palautteen huomioiminen.

Tarve Syrjäsalmen ratasillan uusimiselle on aiheutunut nykyisen ratasillan heikosta kunnosta. Tämän kaavahankkeen joutuisa eteneminen edistää osaltaan ratasillan korjaushanketta, rataliikenteen palauttamista normaaliksi ja liikennöinnin kehittämistä tällä yhteysväillä. Karjalan rata on maakunnan tärkein rataosa sekä henkilö- että tavaraliikenteen kannalta. Joensuu-Imatra välinen rata on LVM:n asetuksessa maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta (933/2018) luokiteltu rautateiden pääväyläksi. Yhteyden toimivuudesta on huolehdittava.

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040:een (2020) sisältyy 400 kV:n pääsähkölínjan ohjeellinen varaus. Linjaus sijoittuu nykyisen Syrjäsalmen ratasillan itäpuolelle ja perustuu Fingridin vuonna 2007 tekemään selvitykseen. Pyhäjärven rantaosayleiskaavan muutosehdotuksen selostuksen mukaan voimalinjan toteutettavuutta Syrjäsalmen kohdalla on selvitetty yhdessä Fingridin kanssa. Johtopäätöksenä on, että maakuntakaavaan merkityn linjauksen toteuttaminen ei ole mahdollista (s. 38). Maakuntakaava on MRL 32 §:n mukaisesti ohjeena muutettaessa yleiskaavaa. Pääsähkölínjan varaus on erittäin merkittävä maakunnan elinvoimalle. Osayleiskaavaehdotuksen mukainen ratkaisu, jossa esitetään uuden voimalinjan yhteystarve, mutta ei täsmällistä sijaintia, on tässä tilanteessa hyväksyttävä ratkaisu. Voimalinjan tarkemmasta sijainnista päätetään myöhemmin. Tämä voi edellyttää uutta kaavamuutosta Syrjäsalmen ympäristöön, mutta koska pääradan sillan rakentaminen ei voi odottaa, on esitetty kaavaratkaisu riittävän hyvä ja toteuttaa riittävästi maakuntakaavaa.

ELY-keskus huomautti osayleiskaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa radan ja ratasillan rakentamisen aiheuttaman maisemamuutoksen merkittävydestä. Kaivumassoja käsitellään ratasuunnitelmaselostuksen mukaan noin 145 000–165 000 m³. Leikkausten ja täyttöjen alueelta on puusto poistettava. Kaavaselostuksen mukaan toimet kohdistuvat noin 6 hehtaarin alueelle. Toimenpiteet ulottuvat noin 2 kilometrin matkalle harju-maastossa. Koko käsiteltävä alue ei sisälly kaavamuutosalueeseen, mutta maiseman muutokset liittyvät samaan ratahankkeeseen. Maiseman muutokset ovat merkittäviä. Maisemavaikutusten kuvausta on täydennetty suhteessa luonnosvaiheen selostukseen. Kuvausta vaikutuksista voi pitää riittävänä.

Laajoihin maaleikkauksiin ja täyttöihin liittyen ei selostuksessa ole tuotu esiin massatasapainoon liittyviä näkökulmia. Luonnonvarojen säästeliään

27.11.2024

käytön ja ilmastonmuutoksen näkökulmista on syytä korostaa maamassojen mahdollisimman tehokasta hyötykäyttöä hankealueella ja ylijäämämaiden kuljettamisen välttämistä. Kaavamuutos kohdistuu vain välttämättömään osaan voimassa olevaa Pyhäjärven rantaosayleiskaavaa, joten kaavamääräyksillä ei voida tähän kuitenkaan mainittavasti vaikuttaa, joten asia on mahdollista tuoda esiin kaavan vaikutusarviossa haitallisten vaikutusten lieventämiskeinona.

Kaava-aineistoon ei ole sisällytetty kaavahankkeen edellisen vaiheen palautetta ja vastineita palautteeseen. Näitä ei ole myöskään kaavahankkeen verkkosivulla eikä kaupunginhallituksen kaavaehdotusta koskevan päätöspöytäkirjan liitteenä 28.10.2024 (§ 307). Palaute ja vastineet on syytä sisällyttää aineistoon, joka toimitetaan hyväksymiskäsittelyyn.

Muita huomioita

Kaavaselostuksen tekstissä on joitain yksittäisiä tarkistamis- ja täydentämistarpeita, mm. se, että nykyistä ratasiltaa ei ole poistettu käytöstä (s. 6) ja että kaava-alueen rajat eivät ole ohjeelliset (s. 9).

Lausunnon on esitellyt alueidenkäytön johtava asiantuntija Juha-Pekka Vartiainen ja ratkaissut johtaja Janne Kärkkäinen. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Jakelu

Kiteen kaupunki

Tiedoksi

Pohjois-Savon ELY-keskus, liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue
Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo
Väylävirasto